List 35.

NOVICE

Tečaj XLIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 1. septembra 1886.

Obseg: Naprava sadnega mošta. — Pomlajevanje sadnega drevja. — Koliko naj je zemlja vlažna za setev? — Kje dobiti dobro seme za zimsko setev? — Kako vino pred kanom obvarovati. — C. kr. kmetijska družba kranjska. — Gospodarske izkušnje. — Kaj naj bi se v naši domovini pri ljudskem šolstvu sploh koristno in praktično spremenilo? (Konec.) — Trgovinska in obrtna zbornica. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Kako so uporniki odstavili bolgarskega kneza Aleksandra. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Naprava sadnega mošta.

Zopet je prišel čas za porabo in izkoristenje sadnega pridelka. Mislim, da kmetovalca izmed izvanrednih pridelkov nobeno toliko ne veseli, kot sadje, s pomočjo katerega zamore precejšnji del svojih plačil pokriti. Koliko le zamore kmetovalec prihraniti, ako naredi iz sadja mošt in si tako prihrani nakupovanje drage pijače!

Za napravo jabolčnika pristujejo najbolj sladkokisle jabolčne sorte. Sladka jabelka niso nič kaj dobra za mošt, a pomešana s kislo hruškino lesniko naredijo vendar dobro pijačo. Drobna jabelka so za mošt vedno boljša, kot pa debela.

Najboljše hruške za mošt so tiste, ki zorijo od konca septembra do konec oktobra, kakor na pr. naša izvrstna domača tepka.

Važno je pri napravi mošta zadeti pravi čas godnosti sadja. Nikdar ne smemo toliko časa čakati, da je sadje popolnoma zrelo, ker mošt iz tacega sadja postane težak in sluzen ter rad cika. Najboljši čas je kratko pred popolno dozoritvijo in one trde vrste, ki pozno zorijo, je najbolje nekaj tednov pustiti obležati. Da dobimo mnogo mošta, moramo sadje dobro zdrobiti in zmečkati.

Nekaj vode ne škodi moštu, zlasti v topli in suhi jeseni. Nasprotno, voda zboljša mošt, posebno od tacih sort, ki imajo veliko sluznih obstojnih delov v sebi. Voda te sluzne stvari oborí, to je, jih sili, da padejo na dno, naredí, da mošt popolneje pokipí (se skuha) in naredi, da se jabelčno ali hruševo meso bolje raztopi, ter tako dá več in sladkejega mošta pri stiskanji (prešanji).

Vodo je pridjati k moštu uže med mečkanjem in je ne sme biti več kakor 5—8 kilogr. na metrični ali novi cent. Za vsak hektoliter vode, ki jo porabimo, moramo dodati najmanj 10 kilogramov sladkorja, ako hočemo dobiti dobro in trpežno pijačo. Dodevanje sladkorja je boljše kakor pa pozneje prilivanje špirita, vsaj se sladkor pri kipenji tako spremeni v špirit.

Da napravimo iz malo sadja veliko mošta, priporoča dr. Nessler tako-le ravnanje: Dobro zmečkano sadje (na pr. 2 centa) zmešamo s sladkorno vodo (1 hektoliter s 15 kilogr. sladkorja) ter to zmes pustimo pokrito stati kake štiri dni, med katerim časom je večkrat pomešamo, in nazadnje stisnemo. Ostale tropine zopet z vodo zalijemo (50 litrov), jih pustimo 2 dni stati in jih potem stisnemo. Obe tekočini potem zmešamo ter ž njimi tako ravnamo, kakor z vsakim drugim moštom.

Gnjilo sadje moramo skrbno izbirati, ker ono dá moštu neprijeten okus. Ravno tako je paziti, da ne pride v mošt kaj železa, na pr. žeblji, železna lopata, treba je nadalje v sodu vse železne dele dobro posušiti ter jih ali s smolo zakapati, ali pa vsaj dobro z lojem namazati; železo namreč naredi mošt zelen ali celó črn.

Za dober mošt je priporočljivo zmečkano sadje pred prešanjem dva dni pustiti stati, med časom pa večkrat premešati in zopet vedno dobro pokriti, da zrak preveč zraven ne dohaja.

K napravi dobrega mošta je treba imeti dobre posode (sode) in hladno klet. V kleti pa ne sme biti kislo zelje ali kaj druzega močno dišečega. Ako mošt noče čez nekaj dni prav kipeti, vrže naj se v sod na vsak hektoliter mošta slabega pol škafa zmečkanih jabolk ali hrušek, kojo sadje naj z moštom vred pokipí.

V nepopolno napolnjene sode, koji med kipenjem se ve da ne smejo biti zabiti, ne smemo pustiti vhajati zrak, in sicer rabimo v ta namen kipelne vehe ali pa male, s peskom napolnjene vreče, koje položimo na odprto veho. Skipen mošt treba je pa v sodce do vrha napolniti, ali pa zažveplati, drugače se skisa.

Pomlajevanje sadnega drevja.

September je najbolj primeren mesec za pomlajevanje ali iztrebljenje drevja, katero je ponehalo roditi. S pomlajevanjem dosežemo lahko izvanredne vspehe, zlasti če ob enem tudi dobro pognojimo spodnjo plast ali pa kar vso zemljo okoli drevesa premenjamo.

Pomlajevanje je posebno pri sortah potrebno, katere so zeló rodovjte in uže mlada drevesa rodijo. To velja na pr. pri jablanah „angleška zlata parména“, „Čelini“ itd. Pri češpljah je pa neobhodno potrebno,

če hočemo doseči nove mlade sadne pope. Drevju z obširnim vejevjem, kojo še morda k tlam visi, zamoremo z iztrebljenjem dati tudi boljšo obliko in ugodnejšo rast.

S pomlajenjem ali iztrebljenjem, ki obstoji v tem, da porežemo in obrežemo drevesno krono toliko kot je primerno, dosežemo, da ima drevo prihodnje leto manj očes in popov za preživeti, toraj ostale boljše preživi in njih stvorjenje okrepi. Veje je tam nazaj rezati, kjer se nahaja dovelj mladega lesa, ali vsaj zdravi sadni les z mladimi popi. Rane je s cepilno smolo dobro zamazati.

V drugi jeseni se ve da treba je napraviti med novo izrastlimi vejami red, kar je prepogostega, treba je odrezati in le take poganjke pustiti, ki so primerni za nove veje.

Koliko naj je zemlja vlažna za setev?

Prava vlažnost zemlje važna je toliko za njeno obdelovanje, kolikor za kalenje semena. Ako je težka zemlja premokrotna, obda posamezna zrna s trdo skorjo, katera ne dopušča k zrnu zrakú in zrno slabo ali pa nič ne kali. To je slučajno, kedar je zeló deževno vreme ob setvi. Pri veliki suši pa seme slabo in neenakomerno kali. Dostikrat je njiva, ki je ravnokar zorana, vlažna in godna, a se kmalu izsuši. Na taki njivi in v tacem slučaji je naglo sejati, predno se zamore zemlja izsušiti.

Rž ima rada rahlo in zdrobljeno zemljo, ki se je pa morala uže posesti, drugače je kalenje deloma ovirano. Na močno prsteni (humozni) zemlji, naj je njiva za rž nekaj dni poprej zorana.

Pri pšenici naj je zemlja toliko zrahljana, da pride zrno v fino zemljo, ter da zamorejo se razširjevati koreninice. Drugače je pa za pšenično njivo dobro, če je površje njive gručasto, ker gruče, to je kepe varujejo mlade pšenične rastlinice pred mrzlimi severnimi vetrovi. Nemški pregovor pravi: Kdor v jeseni na njivi gručo razbije, razbije hlebec kruha. Gruče povečajo tudi površje njive, vpoji se zarad tega še več toplote in vlažnosti iz zraka, in slednjič dajo spomladi razpadle gruče rastlinam od novega zemljo.

Kje dobiti dobro seme za zimsko setev?

Vsak kranjski gospodar, koji je enkrat seme premenil, zlasti če ga je iz prave roke dobil, prepričal se je o velikem dobičku, ki ga donaša prememba semena, in pa prava vrsta semena. Sedaj prišel je zopet čas, omisliti si dobro seme in vsak naj dobro gleda, da ne bode goljufan. Naš list je večkrat priporočal enega ali druzega trgovca s semenom in gledal vedno na to, da priporoča le zanesljivega. Semenska postaja grofa Attemsa v Šentpetru pri Gradci je žalibog svoje delovanje ostavila; semenska postaja C. Rambouseka v Zborowu daje nam pa tudi poroštvo, da postreže s svojim dobrim in zanesljivim blagom.

Toraj gospodarji, koji želite imeti dobro semensko blago, obrnite se na „semensko postajo C. Rambouseka v Zborowu, pošta Forbes na Češkem“ in dobro bodete postreženi. Postaja Vam na zahtevo precej dopošle svej cenik. Dobiti pa zamorete za prihodnjo setev sledeča semena: Urtoba pšenica, Austral. Ahaby pšenica, požlahnena menjalna pšenica, Zborovska menjalna rž, velikanska rž, Labradorska rž, švedska snežna rž, gorska rž, menjalni ječmen.

Kakó vino pred kanom obvarovati.

Kaj nepovoljna prikazen pri vinu razun pri najmočnejšem z 10 do 12% alkohola in pa pri tako zvanem likernem vinu (pikolit) je pač to, da se napravi, ako posoda, v kateri leži, prav polna ni, na površju kan. Uže celó je to pri slabotnejšem vinu, katero je nastavljeno, ali kakor se tudi reče, na pipi, slučajno. Ker kan vino onesnaži in ga tudi oslabi, da lahko še celó popolnoma ugonobi, skušalo se je uže od nekdaj nastanju kana v okom priti. — Najstarejši in najnavadnejši sredstvo v ta namen je pač zakadenje prostora vrhu vina s žveplom. Ako se namreč nastavljeno vino vsak teden enkrat na površji z žveplom dobro zakadi, ne nastane kan. Vendar ima pa dolgo časa nadaljevano zakadenje vrhu vina ta slabi nasledek, da poslednje vino prav neprijetno po žveplu diši (prav za prav smrdi) in da tudi v ustih in grlu neprijetno peče.

Da ne more tako vino zdravju hasljivo biti, razume se pa tudi samo o sebi. In zato trudil se je uže marsikdo, za žveplo kako drugo neškodljivo sredstvo izumiti. Baron Babo priporočal je na pr. uže zdavno konprimirani zrak ali pa oglenčevo kislino vrhu nastavljenega vina napeljati. Vspeh je res izvrsten, kan ne nastane pod konprimiranim zrakom ali pa pod oglenčevo kislino, toda s prevelikimi, veliko prevelikimi stroški je to v zvezi, osobito pa z neročnostjo.

No, v najnovejšem času izumil je, kakor „Weinzeitung“ po magjarskem vinarskem časniku „Boraszoti lapok“ poroča, nek Fr. Nagy (Noč) v Daruváru čisto po ceni, in kaj priročno sredstvo zoper nastanje kana. Nagy namoči namreč čisto ruto ali pa gobo v fini špirit, jo zažge, ter na žico pritrjeno, urno v vinsko ne popolnoma polno posodo vtakne, vého samo (luknjo) pa z drugo, v čisti vodi namočeno ruto dobro zatisne. Kedar špirit pogori, vzame ruto hitro iz posode in veho trdno zabije. Nagy trdi, da tako vporabljeni špirit gledé nastanja kana popolnoma nadomestuje žveplo. On pravi pa tudi, da najposlednejši kanec vina najmanjšega neprijetnega duha ali okusa ne razodeva. Da ne more s špiritom zakajeno vino nezdravo biti, to razume se pa tako samo ob sebi.

Z žveplom zakajevala se je pa do zdaj tudi prazna vinska posoda, da ni splesnila ali se zacikala, sploh, poškodovala. V ta namen zažgala se je v vsaki prazni posodi gotova množina žvepla, in posoda se je res čisto zdrava ohranila. Pred zopetno porabo take posode jo je bilo treba se ve da prav fino z vodo izprati. Gospod Nagy trdi, da tudi na spravo prazne posode ni se treba več žvepla posluževati, ampak tudi za to zažganega špirita. On pravi, da, ako se vsake 3 mesece prazna vinska posoda po enkrat s špiritom zažge ali zakadi, kakor se uže hoče reči, se ona ravno tako dobra nepoškodovana ohrani, kakor ako bi se je tolikokrat s žveplom zakadila.

Iznajdba je gotovo velikega pomena, kajti zdaj je v stanu vsak, posebno pa kdor se je do zdaj v enaki namen le z največjo nevoljo žvepla posluževal, po popolnoma neškodljivem špiritu seči. Proč toraj s peklenskim žveplom! R. Dolénc.

Gospodarske izkušnje.

Kravam mleko pregnati.

Ako hočemo kravam, kojih ne mislimo več molzti, mleko pregnati, skuhajmo orehovega listja ter potem s to vodo na dan najmanj 4 do 5krat umivajmo vime

vsaj po 5 minut dolgo. Ako hočemo še prej vspeh doseči, dajmo kravi zjutraj in zvečer kake $^3/_4$ litre te vode piti. To sredstvo je pa le tedaj rabiti, ako krave sploh ne mislimo več molzti, na priliko, ako jo hočemo opitati, kar gré dosti hitreje, če je ne molzemo.

Divji kostanj dobra in zdrava, pa še zmirom premalo čislana krma živini.

Dáje se zdrobljen, šrotan ali zmlet; poprej pa naj se v vodi nekoliko časa namaka, da zgubi grenjki okus. Krave po njem bolje molzejo, prešiči se odebelijo, konj postane močnejši. Grenkoba kostanjeva želodcu dobro dé in dolgočasno drisko, če niso čeva vneta, ozdravi.

Podgane, pa tudi miši pokončati

ni boljega sredstva, kakor je morska čebula (Meerzwiebel, Scylla marina). „Novice“ so to že pred nekaterimi leti priporočale, in zdaj se v „Deutsche landw. Zeitung“ in v druzih časnikih navdušena hvala poje morski čebuli zato, ker je gotov strup podganam in mišim, drugim živalim, ki bi po naključbi do nje prišle, pa ne škoduje; vrh tega pa tudi ni draga. Morske čebule, ki se v vsaki apoteki dobi, se vzame, na priliko, četrt funta in se drobno nastrže; njej se pridá pol funta drobno razsekanega špeha in pa kake 3 do 4 perišča moke. V ponvi nad žrjavico naj se ta zmes v testo speče. Od tega testá se majhni koščeki tam okoli položijo, kamor podgane zahajajo. „Po vsaki podgani je!“ (die Wirkung ist erstaunlich) — pravi Frid. Jäger, nadzornik klavnici v Münstru v gornji Elzaciji, in vsako leto moralo bi to sredstvo v kmetijskih „pratikah“ priporočano biti, kajti podgane in miši so včasih velika nadloga gospodarjem in gospodinjam.

Prodaja zimske pšenice in rži za seme.

Pri oskrbniku poskuševalnega vrta c. kr. kmetijske družbe na spodnjih Poljanah v Ljubljani dobiti je seme

amerikanske pšenice hektoliter po 8 gold. in zborovske rži hektoliter po 6 gold.

Seme je izkušeno ter za izvrstno spoznano in natanko očisteno in izbrano.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 29. avgusta 1886.

Seji predseduje družbeni podpredsednik gosp. Jos. Fr. Seunig, navzoči so odborniki gg. Kastelic, baron Lazzarini, Lenarčič, Murnik, Povše, Robič in tajnik g. Gustav Pirc.

Pri sostavi odsekov voljeni so sledeči gospodje za predsednike: Cesarski svetnik J. Murnik za odsek za splošne stvari, J. Lenarčič za odsek za sadjarstvo in rejo drobnice, Fr. Povše za odsek za poljedelstvo in živinarstvo. Predsednik gospodarskemu odseku se ima še voliti.

Glavni odbor posvetuje se o načrtu pravil, katere bode poročevalec o zadevi mlekarske zadruge g. Povše predložil pomnoženemu odseku za živinarstvo. Pomnoženi odsek za živinarstvo sklican bode v posvetovanje na 15. septembra ob 10. uri ter je k posvetovanju povabiti javnim potom vse one gospodarje, ki se zanimajo za to podjetje.

Tajnik g. Gustav Pirc poroča o vspehu razpisa državne podpore za šolske vrte ter stavi predloge, koji so predložiti vis. c. kr. kmetijskemu ministerstvu v potrdilo.

Glavni odbor sklene izplačati „čebelarskemu in sadjarskemu društvu za Kranjsko“ državno podporo, a le v namen, kakor ga je določilo c. kr. kmetijsko ministerstvo, namreč za čebelarstvo.

Poddružnica v Cirknici javlja odboru, da je volila nov odbor, in sicer predsednikom gosp. Antona Jeršana, posestnika na Uncu, za odbornika gg. Antona Kovšca, posestnika na Planini, Fran Šerkota, posestnika in trgovca v Cirknici; Fran Premrov-a, posestnika in trgovca v Martinjaku, tajnikom pa gospoda Karola Dermelja, nadučitelja in šolskega vodjo v Cirknici.

Zarad prememb o porabi prostora v podkovski šoli naprosi se g. odbornika in inženirja Witschel-na, da napravi proračun o stroških, ki bodo pri tej premembi.

Glavni odbor vzame na znanje vabilo kranjsko-primorskega gozdarskega društva k občnemu zboru, ki bode 6., 7. in 8. septembra t. l. v Ratečah na Gorenjskem ter sklene naprositi gosp. družbenega predsednika grofa Thurna, da družbo zastopa.

Glavni odbor voli svojim zastopnikom k enketni komisiji za osušenje močvirja gospoda odbornika J Lenarčiča.

C. kr. deželna vlada daje odboru naznanje v letnem živinozdravništvenem poročilu okraja radolškega, posebno o nemarnostih pri reji in ravnanji z biki. Glavni odbor vzame na znanje ter oddá vladno poročilo v posvetovanje odseku za živinarstvo.

Glavni odbor vzame na znanje dopis južne železnice, v katerem ona javlja, da velja znižani tarif za plemensko goved, ako je kot taka prijavljena, tudi tedaj, ako je govedi manj kot en vagon.

Gospod glavni odbornik Karol Neweklovski odpové se zarad bolehnosti poslu odborništva. Glavni odbor vzame z obžalovanjem to na znanje ter sklene izreči svojo zahvalo gospodu Neweklovskiju za njega marljivo in strokovnjaško delovanje v odboru.

Učitelju v Šentjurji pod Kumom, koji je letos izvanredno veliko mrčesov sè svojimi učenci pokončal, dá glavni odbor 10 gold. nagrade.

Novim udom je sprejet gospod Anton Volk, posestnik na Suhorji.

Razglas

kranjskim ovčarjem.

C. kr. kranjska kmetijska družba bode iz letošnje državne subvencije za zboljšanje ovčarstva nakupila nekoliko ovnov in ovác ukviškega plemena ter jih brezplačno dala takim gospodarjem, ki dokažejo v svoji prošnji, potrjeni od županstva in od cerkvenega urada, da

a) uže več let precejšnje število ovác redijo;
b) da je njih kraj za ovčarstvo posebno ugoden, in
c) da jih je volja, dobljenega ovna najmanj 3 leta za pleme držati, in kolikor umno ovčarstvo dopušča, tudi svojim sosedom za pleme prepuščati.

Prošnje, potrjene po predsedniku dotične kmetijske poddružnice, je zadnji čas do 1. oktobra t. l. pri podpisani družbi vložiti.

C. kr. kmetijska družba kranjska
v Ljubljani 1. septembra 1886.

Gustav grof Thurn,
predsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

---

*

Šolske stvari.

Kaj naj bi se v naši domovini pri ljudskem šolstvu sploh koristno in praktično spremenilo?

(Konec.)

Petindvajsetletna lastna skušnja me uči, da je za pravi šolski napredek pravi in najboljši čas po šolah na deželi oni ob jesenskih, pozimskih in pomladanskih mesecih. Ob tem času se otroci lahko in radi vsega naučé, kar se ob poletnih mesecih ž njimi vse to, kar so se ob ugodnem času naučili, h večjemu ponavljati more. Uže samo to dosta jasno govori, da bile bi tudi po ljudskih šolah na deželi dvomesečne velike počitnice brezpogojno na svojem pravem mestu.

Kar pa ljudske učitelje same na sebi sploh zadeva, naj bi se jim kot vredno plačilo trudu in prizadevanju njihovemu vsa leta, katera so po dovršeni maturi v javni službi provizorično koristno doprinesli, vštevala tudi h pokojninskim letam, ali kot veljavna v dosego popolne pokojnine. Vestno in pošteno delo, naj bode to uže v provizorični ali pa definitivni službi izvršeno, ima enako veljavo in enako vrednost, toraj zasluži pa tudi enako poplačano biti.

Da je učiteljski stan dan danes v resnici eden najtežavnejših in s trudapolnim delom hudo obložen, kaže in potrjuje tudi to, da tolika obilica učiteljskih moči po deželi očitno hira in boleha ter na jetiki umrje. Posebno dobra pljuča ter dušo in telo krepko skupaj zraščeno mora oni učitelj imeti, kateri po opravljeni preskušnji učiteljske sposobnosti hoče še toliko časa učiteljevati, da polno pokojnino doseže. Takih korenjakov pa pod sedanjimi razmerami izmed ravno živečega učiteljstva gotovo veliko ne bode! Da — kdor bode polno pokojnino svojo doživeti in potem še kak dan uživati hotel, moral ga bode pri težavnem delovanji njegovem poseben angelj varuh čuvati in podpirati.

Pravično in tudi prav bi bilo, da bi se ljudskim učiteljem službena leta v dosego polne pokojnine določila mesto sedanjih štirideset pa s petintridesetim letom.

Težavnemu delu in velikemu trudu sledilo naj bi tudi primerno plačilo!

Vse ravno omenjene in opisane razmere naj bi se skoraj tudi v merodajnih krogih temeljito na rešeto dejale, se dobro pretresle in v posledici tudi za prospeh šolskega napredka in v korist učiteljskega osobja zaželenega sadú obrodile! M. Rant.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Trgovinska in obrtna zbornica imela je dne 16. aprila t. l. redno sejo, pri kateri so bili navzočni: predsednik g. Josip Kušar, vladni zastopnik c. kr. dvorni svetnik g. Rudolf grof Chorinsky, zborniki gg.: Iv. Baumgartner, Oroslav Dolenec, Iv. Nep. Horak (podpredsednik), Anton Klein, Karol Luckmann, Fran Omersa, Mih. Pakič, Iv. Perdan, Vaso Petričič, Fr. Ksav. Souvan in Jarnej Žitnik.

Gospod zbornični predsednik izjavi, da se je za sklepčnost dovoljno število članov zbralo, otvori sejo in imenuje overovateljema zapisnika gg. Iv. Baumgartnerja in Fr. Ksav. Souvana.

Potem prečita gospod predsednik naslednji dopis c. kr. deželnega predsednika z dne 9. marca 1886. leta, štev. 573:

„Nj. ekscelenca gospod trgovinski minister je zopetno izvolitev Josipa Kušarja predsednikom, in Iv. Nep. Horaka podpredsednikom trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani za l. 1886. potrditi blagovolil.

O tem se obvesti slavna trgovinska in obrtna zbornica vsled ukaza nj. ekscelence gospoda trgovinskega ministra z dne 6. marcija 1886., št. 8235, in z ozirom na t. n. dopis z dne 24. februarija t. l., št. 389.“

Zbornica vzame to poročilo na znanje.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Poroča se o delovanji zbornice.

Iz poročila o delovanji za čas od 30. oktobra leta 1885. do 16. aprila 1886. se naslednje naznanja:

I. Ukazi visokega trgovinskega ministerstva, in sicer:

a) naznanja se vršba mednarodne obrtne razstave v Edinburghu (v Škotski) od dne 4. maja do 30. oktobra 1886.;

b) opozarja se na v „Avstriji“ priobčeno kupčijsko poročilo o trgovini z Maroko;

c) naznanja se, da je nj. ekscelenca gospod trgovinski minister, potrdivši dano odobrenje upraviteljstev avstrijskih železnic predlogu železnične tarifne enkete (1883) o podaljšanji razglasilnega roka pri zvišanji tarifov (predlog 4 k prometnemu pravilniku), dne 16. novembra 1885. sporazumno z g. kr. ogerskim ministrom za javna dela in občila izdal to podaljšanje obsegajočo naredbo, katera je bila objavljena v XLIV. kosu državnega zakonika št. 162, dalje v osrednjem listu za železnice in parobrodstvo št. 135.

To se je naznanilo zbornici z opazko, da se je s tem prijaznim postopanjem železničnih upraviteljstev gledé enega važnejših predlogov železnično-tarifne enkete dolgo gojeni želji trgovcev na priznanja vreden način ugodilo.

d) naznanja se, da je Peruansko trgovinsko ministerstvo izdalo ukaz, s katerim se odrejuje, naj se pri vseh tja importovanih pošiljatvah bruttoteža na vnanji strani zaznamenuje v kilogramih, kateri ukaz je za iz Evrope došlo blago v balah v moč stopil dne 3. decembra 1885. in da potem vso brez, ali z nepravim naznanilom teže vpeljeno blago zapade globi 10 soles v srebru za komad;

e) naznanilo, da se priporoča onim firmam, katere se hoté poganjati za zalaganja za vojaške in druge javne namene, kakor tudi za ponudbena dogovarjanja o zavarovanji javnih stavb itd. v balkanskih deželah, potem v Grški in Egiptu, da se pri dotičnih konzulatskih uradih naprej oglasijo ter naznanijo vrsto blaga, s katerim hoté založiti, oziroma stavbe, katere hoté izvršiti;

f) naznanja se, da S. W. Pomeroy, eden izmed načelnikov firme Russel & Comp. v Šangaji, v kratkem obišče najvažna avstroogerska trgovišča in industrijske kraje, da napravi trgovinsko zvezo s Kitajsko in na dalje, da on pride dne 10. marca 1886. na Dunaj;

g) opozarja se na poročilo, priobčeno meseca januarija v „Avstriji“, c. kr. generalnega konzulata v Londonu o vozarinskih razmerah v Avstralijo;

h) poroča se, da je dunajska trgovinska in obrtna zbornica z ministerskim dovoljenjem ustanovila pozvedno pisarno;

i) ponatančneje poučilo za statistično poročilo za leto 1885. in prošnja, naj se naznanijo statistični podatki za izdavo industrije statistike za l. 1885.;

j) opozarja se na organizacijo ekspedicije v Berolinu za ustanovitev prekmorskih trgovinskih naselbin;

k) nj. ekscelenca baron Pino naznanja:
„Nj. c. in kr. apostolsko Veličanstvo je z Najvišjim lastnoročnim pismom z dne 16. marcija t. l. na mojo prošnjo izvolilo me milostno odpustiti z mesta trgovinskega ministra. Vsled te najmilostneje odpustitve z današnjim dnevom od svojega dozdanjega delokroga se poslavljajoč ne morem opustiti, da se ne bi spominjal s posebnim priznanjem vedno vestnega in uspešnega delovanja, kakor tudi nič manj umnega razmotrivanja tako mnogih važnih in težavnih vprašanj, s katerimi se je slavna trgovinska in obrtna zbornica za mojega poslovanja imela baviti in da izrečem slavni trgovinski in obrtni zbornici svojo iskreno zahvalo za vspešno podporo, izkazano mi pri izpolnjevanji mojih uradnih dolžnosti.“

Zbornica je naznanila, da je nj. ekscelenca kot trgovinski minister odstopil, vzela z največjem obžalovanjem na znanje. Ob enem je izrekla zbornica nj. ekscelenci za vspešno delovanje svojo globokočutno zahvalo ter izrekla, da se sploh priznava, da se ima Kranjska zahvaliti velikemu vplivu nj. ekscelence, da so železniška upraviteljstva dovolila nekatere tarifne olajšave za Kranjsko ter da je postalo trdnejše upanje, da Kranjska dobi razen krajevne železnice Ljubljana-Kamnik tudi dolenjsko železnico.

l) Poroča se, da se je starešinstvu severo-amerikanskih držav predložil postavni načrt, kateri prepoveduje uvažanje takih izdelkov, kateri so tako zaznamenovani, kakor da bi bili izdelani v Zjedinjenih državah.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

37.

Marseille.

Zjutraj je bilo. Solnce je uže dosti visoko stalo, ko smo se približali Marselju. Morje je mirovalo. Zaliv marseljski je odprt; v zalivu je izdolblo morje luko. Po zalivu so plitvine, skaline in otočiči. V en otok je izdolblo morje dolg in ozek zaton, ki ga vse na okolo okrožujejo skaline, cele in odtrgane; tu je lazaret marseljski, in velé, da je eden najlepših te vrste. Došel je na brod pilot, da nas vodi, in kedar smo vzdignili zastavo, došel je tudi parobrodič, da nas pelje v staro luko. Dvoje utrdb brani to luko; vhod je tesen. Na levo od tega vhoda sta nova luka, in Napoleonova luka, za katero so milijone in milijone frankov potrosili. Vse tri so polne ladij vsake vrste, v vseh treh se popolnoma zrcali trgovinsko in mornarsko življenje; povsodi je gibanje, povsodi marljivo delajo od zgodnjega jutra do pozne noči, pa tudi po noči ne mirujejo povsodi. Marselj je straža afrikanskih posestev, toraj je bil vedno pod neposredno zaščito celoskupnega francoskega naroda. In da je res tako, to dovolj spričuje silni njegov razvitek v trgovini, s kakoršnim se ne more ponašati nobeno drugo pomorsko mesto francosko.

Stara luka je bila kar natrkana ladij, in le počasi smo šli naprej. Večina mesta stojí po obronku enega brda, ostali kos, in sicer najživahnejši, v oni ravnini, ki je nastavek tega obronka. Okolo samega mesta priroda je divja, obale skalnate, zemlja nerodovitna, ali nekoliko dalje, vse je živo, obdelano. Do pet tisoč letnih stanov, ukusnih, krasnih, bogatih, pa mnoge tovarne okrožujejo Marselj kot kak venec.

Javni trgi so prostrani, krasni, na primer: Place Rayal, Place Neuve in Esplanade. Krasne so premnoge zgradbe, na primer: veličastna nova stolna cerkev v slogu bizantinskem, mestna hiša, nova borza, palača longhampska z observatorijem, s prirodoznansko-zgodovinskim kabinetom in z galerijo slik; velika bolnišnica pri sv. Duhu, stari muzej, opatija sv. Viktorja; potem nova cerkev Notre Dame de la Garde na nekem 510 čevljev visokem in utrjenem brdu, cesarski grad, banka, véliki kolodvor, véliko gledališče in še marsikaj. Staro mesto ni posebno lepo, prekrasno pa je novo mesto, ki ima široke, ravne ulice, obrobljene z najlepšimi hišami, in nagizdane z bogatimi in prekrasnimi prodajalnicami.

Kar se tiče znanstvenih in umetnostnih naprav in zavodov ima jih Marselj v obče vse, kakor druga enaka veča mesta; vzlasti je spomina vredna zbirka starin, ki je morda največa in najlepša za Parizom.

Marselj je bil utemeljen uže pred 2500 leti, in je prestal svoje dni mnogo viharjev, ki so preko njega besnili. Kolikor potov je bil vržen in pohojen, toliko potov se je zopet ponosno vzdignil. Dan danes ima čez 300.000 duš. V zadnjih politiških homatijah je stal nepremično ob republiki.

Po največi in sprelepi ulici „Rue Canabière“, ki je ob enem pazar, ulica in šetališče, rada hodi ali se vozi gospoda na perivoj mestni. Na tem perivoju je bila prej francosko-nemško vojsko bogata flora in favna. Revolucijonarni poskusi zloglasnih anarhistov so zadali veliko zgubo pariškemu zoologiškemu vrtu, in da se glavnemu mestu francoskemu nadomesti ta zguba, poslali so tje vse, kar je bilo boljega po pokrajinah. Zbog tega se je do malega izpraznil tudi perivoj marseljski. Prekrasni muzej stojí na mičnem brdu, in do njega držé dolge, gladke in široke stopnice iz belega kamena. Muzej je iz dveh velikih zgradb; na desno so živali, na levo kipi in slike. Obe zgradbi ste široki, prostrani in ukusno razvrsteni. Sredi teh zgradb izvira voda iz gobcev trem volom, in po vodovodu teče v mesto. Unstran muzeja se pričenja drugi del perivoja, mnogo prostranejši in valovitejši od prvega, višine se menjajo z ravninami, in ta kos se ne dá obiti v kratkem času.

Povrnivši se iz perivoja stopili smo v kavano „des Turcs“, ki stoji na dnu ulice Carabière. To je široka dvorana, z orijentalskim ukusom opravljena, dolga je in visoka kot kako gledališče. Vsi trije vhodi so olepšani z bogatimi, rudečimi in modrimi zagrinjali; po tleh so razgrnjeni modri sagi, in po stenah visé orjaška prekrasna zrcala. Štirje vitki železni stebri držé do stropa, in sredi njih stojí boginja slobode na mramornem podstavku, in iz desne roke izliva srebročisto vodo.

Pred tem kipom, pred to sliko idealnih teženj Francozov, razgrinja se evropsko življenje v stotinah trgovcev, pomorcev, tovarnarjev itd. Tu vidiš Francoza, maha in opleta z rokama, zvija vrat na vse strani, vrtí se na desno, levo, nestalno, nemirno. Tam vidiš Rusa, govori ozbiljno, malo ali živahno. Tu sedi Angležž, pije kavo, za kavo konjak, in to tako dostojanstveno, kakor da se pri njegovi mizi rešujejo evropske zadeve. Tam skače Italijan kakor veverica, vpije, kakor da ga kdo ščiplje, ali kakor da so vsi okolo njega gluhi. Gledi, ondi pa sedí dalmatinski Hrvat, trezno in mirno pije čašico kave, in na obrazu se mu bere, da so misli njegove zunaj kavane, na ladiji, pri blagu. Blizo njega stojí Grk, ki striže in iskri z očmi, kakor da se bliska. Kot buče-

lice pa letajo agenti, sansiri *) od mize do mize, vsak gleda, da bi napravil izdaten dobiček.

Prve novine, ki dojdejo, vsprejete so radostno. Skozi to ogromno dvorano, kakor da je šinila električna iskra ob vsakem naznanilu, ki dospe z borze. Stotine glav se vzdigne, stotine oči napne, stotine ust zine, stotine vprašanj navstane vse vprek, in tudi odgovorov. V vsakem kotu, povsodi, kamor se obrneš, kamor pogledaš, vidiš evropejski sag živečih stvari. Slišiš španjski, francoski, italijanski, angleški, hrvatski, grški, holandski, švedski, arabski, pa ruski in nemški. Tu vidiš oči živih, ognjenih, mrzlih in zaspanih. Tu vidiš obrazov, na katerih moreš brati mir in zadovoljnost, pa tudi takih, kateri so izraz obupanja. Povsodi šum, žvenketanje posodja, ropotanje stolov, hoja, vprašanja poslužnikov, ki ti ponujajo to ali ono, in kdor ni trdnih živcev, ne more strpeti v tej mešanici.

Politične stvari.

Kako so uporniki odstavili bolgarskega kneza Aleksandra.

V „Pester Lloydu“ nahajamo sledeč nadrobni popis odstavljanja bolgarskega kneza Aleksandra, ki bo gotovo zanimal tudi „Noviške“ čitatelje.

„Po noči od petka na soboto bil sem v družbi gospodov in bila je ura 2 po polnoči, ko smo se napotili domu po poti, katera pelje memo palače kneževe. Ko se palači bližamo, čujemo na enkrat enakomerne korake prihajajočih vojakov, kmalu potem nastane polglasen ropot na grajski straži in tihoto jutranjega mraka preletel je strašni, raztresljiv klic groze in na pomagaj. Potem bilo je zopet vse tiho, mrtvaško tiho; nekoliko vojakov na straži, ki so se hoteli staviti v bran, bilo je umorjenih. Drugi bili so na besede pokorni in so se udali brez ugovora. Bil je en batalijon, ako se ne motim, batalijon s Kestendil-a in dve kompaniji zbrani iz gojencev šole plemičev, ki so tje prišli in zasedli vse dohode k gradu.

To je bila tedaj vsa posadka v Sofiji, ker druge vojake so zadnje dni premestili v Slivnico, deloma z namenom, da bi imeli tam večje vaje, deloma pa v previdnosti zarad srbskega oboroževanja. Kakor se je namreč sedaj pokazalo, dohajale so bolgarski vladi uže več tednov prav redno kriva zaupna naznanila obsega, da se Srbska oborožava in nepričakovano na skok pripravlja. To stanovitno sumničenje Srbske pogodilo je namenom Cankovčanov, bolgarska stolnica bila je zadnje dni spraznjena vojakov in ostal je tam edin batalijon, kateremu je bil poveljnik Grujev, mlad, častilakomen višjerad, ki je bil dogovorjen s Cankovim in metropolitom Klementom. Ko so se vsi vhodi in stopnice gradu zasedale, izbudil se je vsled ropota eden dvornih uradnikov, ki je spal v pritličji. Ko se je ta ozrl na dvorišče, bil mu je takoj položaj jasen. Omeniti je, da je knez v petek dopoludne prejel brezimno pismo s svarilom in naznanjenjem vse zarote. Knez, čegar neustrašljivost je znana, smejal se je pretenju, jo je prečital svojim zaupnikom in bratu ter pismo vrgel v koš.

Dotični dvorni uradnik planil je takoj v sobo princa Franca Josipa, ta je takoj stopil na dvorišče in zarotnikom naproti. Nastalo je hudo besedovanje, katero je bilo tako glasno, da je kneza Aleksandra zbudilo. Ta je malo minut kasneje le deloma oblečen prišel na dvorišče poleg svojega brata. Kaj se tukaj godi? vpraša. Zapovedovalna prikazen kneževa napravila je mogočen vtis na za zarotnike, ki so se nehoté priklonili in pri prihodu kneževem omolknili.

Grujev, ki je z dvema častnikoma stal v prvi vrsti, poprime potem besedo ter razloži mirnim in merjenim glasom knezu, da blagor Bolgarske zahteva njegov odstop. Knez zavrnil je na kratko to zahtevo, ne da bi se bil spustil v razgovor z zarotniki. Grujev postaja na to drznejši, kaže skoz okno na pred grad prihajajočo vojno ter pravi, da vsa vojna silovito zahteva odstop knežev in varstvo cara vseh Rusov, katerega je on, knez, tako hudo žalil. Kazanje na spodaj uvrstene vojake, pogled na nadepolno vojaško mladež bolgarsko, katera je prvi korak v mlado življenje pričela z izdajo svojega vojaškega poveljnika, katere je osebno ustanovil in vredil, je pretresljivo vplival na kneza. S čelom sloneč na steklu okna strmi knez nekaj časa na vojake zunaj, potem se obrne in reče milega glasu: „Naj pa bo, spišite odpovedno pismo, podpisal bom. Ako me vojna zapusti, častniki in vojaki, katere sem k zmagi vodil, potem nimam v tej deželi ničesar več iskati. Pišite, kar hočete, pa urno.“ Potem zapusti knez vežo pritličja, kjer se je to godilo ter odide po stopnicah v prvo nadstropje, kjer je bila spavnica, da bi se oblekel popolnoma. Zarotniki pa so imeli odpovedno pismo uže gotovo v žepu, sledijo tedaj knezu za petami in ga ne spustijo več spred oči ter mu zgoraj v sobi predložé pisanje v podpis. Knez molčé prečita pisanje ter podpise z neomahljivo roko: „Aleksander, Bog varuj Bolgarsko!“ Potem se je knezu nujno naznanjalo, da naj takoj odpotuje.

Izrekel je, da je k temu pripravljen, zahteval je pa vožnjo nastopiti v družbi svojega brata princa Franca Josipa. To se mu je dovolilo pa z dostavkom, da mu bo princ sledil v drugem vozu, dalje pa, da se nihče izmed kneževe bližine ne sme potujočim pridružiti. V obče se je s knezom ravnalo vljudno, samo da ga nobeden zarotnikov ni imenoval „Visokost“, ampak prosto „knez“.

Potem oblekel se je knez do dobrega ter šel v spremstvu enega majorja, Grujeva in dveh častnikov na strani v 150 korakov oddaljeno vojno ministerstvo, kamor so kasneje tudi princa Franca Josipa pripeljali. Med tem pripeljala sta se dva vozova, v enega vsedel se je knez Alesander, v druzega princ Franc Josip, k vsakemu dva častnika in oborožen vojak na sprednji sedež. Nekoliko konjikov jahalo je spred, nekoliko zad. Bilo je ob ½ 3. uri zjutraj, ko sta se oba vozova jela tirati na cesti proti Berkovici in Ginci soteski.

Predno so se vozovi odpeljali, rekel je knez Grujevu: „Jaz nimam pri sebi nič denarja, naročite vendar, da gospod Menges pride.“ Ta, rodom Nemec in potrjen zaupnik knezov, oskrboval je namreč kneževo zasebno premoženje. Zarotnikom pa je bilo ležeče na tem, kneza kar prej moč spraviti iz mesta ven, zato niso nikakor hoteli dovoliti, da bi se sešel s kako osebo njegove bližine, odgovoril je tedaj Grujev, da bo on sam skrbel, da gospod Menges knezu dopošlje denarja v Lompalanko, kar se je še tisti dan zgodilo.

Po odhodu kneževem podali so se zarotniki k metropolitu Klementu, kateri je poleg Cankovega smatrati za dušo upora. Med tem razdelil se je batalijon v male stražne oddelke, kateri so zasedli javna

---

*) Sansiri, kakoršnih je po vseh pomorskih mestih, zvečine so propalice, ki brezstidno trgujejo z mornarsko kožo in mornarskim krvavim zaslužkom. Mornar, ki se hoče vkrcati, priporoča se sansiru; kapitan namreč ne išče sam mornarja, on gré k sansiru in pové, koliko in kakošnih mož potrebuje.

poslopja in pa one hiše, v katerih so stanovali ministri, odlični ptujci in znani pristaši Karavelovi; iz teh hiš se ni spustil nihče, še celó posli ne, ki so zjutraj hoteli po vodo, tudi notri se ni spustil nihče. Ob enem so hodile patrole po cestah in so gonile ljudstvo, kateremu se še sanjalo ni, kaj se godi, v cerkev. Vsakemu, ki je stopil v cerkev, dajali so za to nastavljeni ljudje v roke po en do dva rublja. To ravnanje je bilo posebno po godu mlekarjem in kmetom z okolice, ki so se s svojimi pridelki pripeljali na trg ter so bili prijetno iznenadeni, ko se jim je dajal denar, ne da bi bili za-nj morali dati blaga.

Pred 5. uro opravljal je metropolit službo Božjo in je pri nji vernim naznanil: Bog je bolgarsko ljudstvo rešil kneza Battenberškega in ga zopet pripeljal v varstvo mogočnega cara vseh Rusov.

Po končani službi Božji vstrelili so zbrani vojaki pred cerkvijo trikrat, da bi slavili veselo dogodbo. — To streljanje je še le zbudilo boljši del prebivalstva, katero je začudeno hitelo na ceste ter ni moglo razumeti čuvši, da se je knez odpovedal, tudi odpeljal in da se je ustanovila nova vlada.

Ljudstvo se je med tem gnalo pred ruski konzulat. To je hiša z enim nadstropjem in balkonom. Na balkonu so stali Bogdanov, oskrbovalec ruskega konzulata, njemu na desni metropolit Klement, na levi pa Cankov, v ozadji bil je Grujev.

Metropolit vzdignil je svoje roke rekoč, da hoče blagosloviti ljudstvo, in ljudstvo je pokleknilo, da prejme duhovski blagoslov. Med tem so agitatorji kričali „ura!“ ter so Bogdanova prosili pomoči, katero jim je v imenu carovem tudi obljubil. Tako je tekla ta stvar in le malo ljudem se je sanjalo o resnici in pa da je bilo samo pest ljudi, ki so vse priredili. Še le mnogo kasneje v teku dneva, ko se je zvedela resnica, prišlo je prebivalstvo k zavednosti in je očitno preklinjalo hudodelnike, ki so kneza pregnali.

Po kakošnih sredstvih so zarotniki segali, razvidi se iz sledečega: Iz zasedenih hiš ni smel nihče stopiti, vsakemu brez razločka žugalo se je z vstreljenjem. Zastopnik baron Hirsch-ev v Sofiji predrl je okoljenje, pa takoj žvižgali ste za njim dve krogli, potem je previdel, da je boljše, vrniti se in tiho ostati v stanovanji. V soboto in nedeljo podpisavale so se vse depeše in vsi ukazi z imenom Karavelovem in onim vojnega ministra Nikoforovega. Oba sta ugovarjala in žugala, posebno Nikoforov vedel se je kot besen. Podtikanje imen se je nadaljevalo in le tej slepariji pripisati je pičli vspeh, ki se je dosegel začetkom. — Med tem se je ubogemu ljudstvu delilo obilno denarja, pa omikanci so glasno izražali nevoljo vkljub pretečemu vladanju.

Pred vsem zaukazalo se je, da se ne smejo nikakoršne depeše odpošiljati, celó one diplomatov ne. Po tem dogovorila sta se nemški in avstrijski zastopnik in sta svoje poročila po zaupniku odposlala z naročilom, naj jih v Pirotu odda na Dunaj in v Berolin. Na meji so posla prijeli. Hotel je v Sofijo telegrafirati, da bi nemškemu zastopniku naznanil, kaj se je zgodilo. Pa depeša se ni sprejela, potem se je vrnil sam. Nemški zastopnik podal se je k Cankovu ter je z njim govoril tako, kakor se gre. Potem je Cankov takoj dal povelje, posla pustiti. Ta je odšel in je srečno dospel v Pirot. Takih dogodeb primerilo se je nekoliko, pa samo nemški zastopnik imel je vspeh s svojim ugovorom.“

Tako poroča „Pester Lloyd“ v očividno Nemški prijazni, Ruski nasprotni pisavi. Koliko je na tem resnice, koliko pa kinča, pokazala bo bližnja prihodnost. Jedro poročila pa potrjujejo uže novejše dogodbe same, vrnitev kneza Aleksandra v Bolgarsko.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — † **Stolni prošt Josip Zupan.** Po dolgi, mučni bolezni sklenil je gospod stolni prošt Josip Zupan minulo nedeljo zjutraj v 76. letu starosti svoje, časti Božji posvečeno življenje. Pokojni bil je rojen v Kropi dne 12. marca 1811. leta, mašnika posvečen dne 3. avgusta 1836. l. in je toraj začetkom ravno minulega meseca obhajal 50letnico svojega mašništva. Leta 1839. bil je za kaplana stolne cerkve poklican v Ljubljano in je toraj polnih 47 let nepretrgoma deloval za čast Božjo v stolni cerkvi ljubljanski, začetkom kaplan, kasneje župnik, kanonik, dekan in konečno kot prošt. Ni čuda, da je skoraj vse stareje prebivalstvo ljubljansko osebno poznal, kakor so nasproti Ljubljančani njega poznali in čislali, kot izvrstnega govornika, spovednika, dobrega svetovalca in pomočnika v silah.

Pokojni bil je z velikim vspehom in hvalevrednim okusom skrbel za olepšanje stolne cerkve, bil je velik dobrotnik ubogih in izrekoma svoj rojstni kraj Kropo obdaroval je z izredno milostivo in radodarno roko. Kedar je bil čas političnih borb, ni se umikal, temveč odločno in brez ovinkov stal je spredaj med boritelji za našo narodno stvar dobro vedoč, da se borimo za nedotakljive svetinje narodove.

Pogreb bil je v ponedeljek popoludne ob 4. uri in so pokojnega k grobu spremili: milostivi knezoškof Jakob, ves stolni kapitel, prošt novomeški, oo. frančiškani, veliko število duhovščine, sorodniki in dolga vrsta meščanov ljubljanskih.

Bodi zemljica lahka blagemu gospodu!

— **Gosp. c. kr. deželni predsednik** baron Winkler vrnil se je minuli petek zopet nazaj v Ljubljano po prav kratkem odpustu.

— **O koleri na Kranjskem** v Loškem Potoku poleg Hrvatske poroča uradna „L. Z.“, da se je v Travniku občine Loški Potok od 26. avgusta naprej pripetilo 6 novih slučajev obolenja za kolero, med katerimi sta se dva končala s smrtjo. Ena prej obolela oseba umrla je dne 29. avgusta. Od 9. avgusta naprej je toraj tam za kolero obolelo 17 ljudi, in to: 1 na Hribu, 15 v Travniku in 1 na Gori. Ker se je kolera v Travniku pokazala epidemična, je c. kr. deželna vlada tje odposlala s pritrjenjem ministerstva kot pomočnega zdravnika zoper kolero dr. Antona Žižeka z Ormuža.

— **Ljubljanski kaznjenci kot gasilci na Koroškem.** Ko je pred nekaj tedni v Kočah v Ziljski dolini na Koroškem nastal velik požar, bilo je, kakor časniki pišejo, ravno onih 66 kaznjencev z ljubljanskega grada, ki to poletje tam bivajo, da delajo zagrade proti hudournikom v Ziljski dolini, ki so z velikim vspehom branili razširjenje ognja, gasili goreče hiše, pomagali rešiti ljudi in premoženje in katerim se je zahvaliti, da se je samostan, cerkev in druga polovica vasi rešila.

Prav veseli nas, da celó tak del naših rojakov, ki so se težko pregrešili zoper kazensko postavo, celó za čas kazni ne delajo sramote deželi, temveč kažejo, da se boljšajo in da dejansko popravljajo, morebitiv razburjenosti in jezi, storjeno hudodelstvo. — Pa tudi sicer nas veseli, da se potrjuje ta poskušnja s kaznjenci, ker naša dežela ima še mnogo takega dela: osuševanja močvirja, zagrajenja potokov, prekladanja cest itd.

Pri takem delu koristili bodo kaznjenci občinam, deželi in državi z dovršenjem občekoristnih naprav, ka-

tere bi sicer mnogo več stale in se ravno zato še dalje odlašale. Nasproti pa obrtniki domači ne bodo imeli povoda tožiti, da jim kaznjenci delajo škodo pri njihovem obrtu.

— **C. kr. vojno ministerstvo** je vpeljalo potrebno, da se pri odpuščanji vojakov, iz onih krajev, v katerih je bilo slediti kaj kolere, ta bolezen ne zanese v druge kraje. V ta namen odločili se bodo za odpust namenjeni vojaki v posebne hiše ali šotore, tako, da ne pridejo v dotiko z drugimi vojaki, in prebivalci in še le, ko se bo pokazalo, da nihče med njimi nima bolezni in bode razkužena tudi vsa obleka, spustili se bodo vsak v svojo domovino.

— **Vreme** je sedaj uže teden dni prav lepo, gorko in zeló ugodno za poljske pridelke, posebno se te dni otava lepo posušena, hitro in z malimi stroški spravlja, kar je na korist vedno trpečemu kmetijstvu. Tudi vinorejci in vinopivci bodo veseli, ako lepo vreme traja še dalje.

— **Obrtne zadruge v loškem sodnijskem okraji.** Dne 2. in 3. avgusta sklenile so se pravila zadrugam v loškem sodnijskem okraji in se volili načelnikom: 1) za zadrugo gostilničarjev in mesarjev gosp. Gregor Lah v Ložu; 2) za zadrugo dopuščanih in rokodelskih obrtov, izimši gostilničarje in mesarje — gosp. Josip Lavrič v Ložu in 3) za zadrugo trgovcev in prostih obrtov gosp. Franc Žagar v Markovem.

— **Dr. Leopold Gregorec** izvoljen je bil v ptujskem volilnem okraju minuli ponedeljek z vsemi 341 glasovi proti enemu, katerega je prejel nasprotni nemškutarski kandidat Fürst, za državnega poslanca. Čestitamo!

— **Naučni mirister** imenoval je zopet sedaj 47 suplentov za učitelje. Meseca julija bilo je uže tako za učitelje imenovanih 55 suplentov, tako, da se je v teh počitnicah namestilo 102 suplentov.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesar podal se je v Budapešt k svečanosti polaganja temeljnega kamna nove konjiške vojašnice in pa 200letnici prisvojitve budimske trdnjave. Tudi vojni minister grof Bylandt-Rheidt podal se je k svečanostim v ogersko stolnico.

V nedeljo večer pripetila se je na južni železnici blizo Mödlinga poleg Dunaja velika nesreča, pri kateri je ostalo 7 potujočih mrtvih, 22 pa težko ranjenih.

Nesreča pripetila se je ob 8. uri in 11 minut zvečer vsled tega, ker se od zadej prihajajoč vlak ni ustavil pred drugim na tiru, okoli 400 korakov pred postajo Mödling stoječim lokalnim vlakom, temveč se z vso močjo zaletel va-nj tako, da so bili zadnji trije vagoni sprednjega vlaka popolnoma razdjani, streha zadnjega porinila se je vrh tretjega voza, 60—80 oseb, ki so bile v teh vozéh, so skoraj vse več ali manj ranjene. — Poškodovani so skoraj sami Dunajčani.

Ogerska. — Ravno danes pričele so se slovesnosti obhajanja 200letnice prisvojitve trdnjave budimske. Cesar bil je pri prihodu srčno pozdravljen, navzoči so bili župan Rath in ministri razun ministerskega predsednika Tisze.

Kar je svečanost izdatno povzdignilo, je to, da je nemški cesar tje odposlal vojaško deputacijo z enim generalom, 2 polkovnikoma in 2 stotnikoma. To se smatra za uradno zadostenje za odbito vabilo v Berolinu in v Monakovem. Nemški gostje bili so tudi še prav posebno sijajno sprejeti. Cesar naročil je za-nje stanovanje v prvem hotelu, jih je za čas bivanja sprejel kot svoje goste in jih je povabil tudi k vojaškim vajam, katere se ob enem vršé v bližini budimski. Včeraj pričel je cesar v spremstvu generalnega adjutanta barona Poppa ob 1. uri v zgodovinski razstavi, kjer so ga pričakovali vsi ministri razun Tisze in pa grof Julij Andrassy, pa mestni župan; minister baron Kemeny pozdravil je cesarja, kateri je potem v spremstvu kustosa Majlatha tri četrt ure ogledaval razstavo. Pri odhodu bil je živahno pozdravljan.

Trst. — Načelnik tukajšnje trgovske hiše Lialopulo, ki kupčuje z lesom, je pobegnil, zapustivši baje dolgov nad 200.000 gold. Najnovejše poročilo o koleri se glasi: Od ponedeljka do torka opoludne za kolero je obolelo 8 oseb, ena umrla. Dalje jih je obolelo na novo: v Isoli 4, v Mugiji 3, v Malvorasi 1, v Tribanu 1 in v Berguda (okraj Voloska) 2 osebi.

Bolgarska. — Knez Aleksander bolgarski se s slovesnimi sprejemi vrača nazaj v svojo deželo. V Ruščuku, Sistovi in Trnovem bil je sprejet z velikanskim navdušenjem. S Trnova namerava se podati v Plodiv in še le od tod v Sofijo.

Prvi nasledek zadnjih dogodeb na Bolgarskem videti je, da bodo prijateljske razmere med Bolgarsko in Srbsko.

Sicer ste pa začasno v Bolgarski dve vladi, ena v Sofiji pod načelstvom Karavelovega, druga pa pod predsedstvom Stambulovega za ostalo Bolgarsko in izhodno Rumelsko. Stambulov ločil se je od Karavelovega zato, ker je ta pritrdil, da naj Ruska odpošlje komisarja k enketi, prvi pa zahteva, da se imajo stvari vrediti brez vtikanja Ruske.

Brzojavi z dne 30. avgusta v tej zadevi se glasé:

Sofija. Stambulov sam brzojavlja, da je kralj Milan srbski knezu Aleksandru poslal brzojavno čestitko. Na to je knez izrekel zahvalo in nado, da bi se kmalu ustanovile prijatelske razmere med obema deželama.

S proklamacijo kneževo z dne 29. avgusta potrjujejo se ministri, katere je imenovalo ustavno vladarstvo gospodov: Stambulov, Slavejkov in Stranski. Knez v proklamaciji čestita Stambulovu, da je vzdržal red in se zahvaluje ljudstvu in vojni zato, da so čast in neodvisnost domovine rešili. Dalje poroča se o slovesnem sprejemu kneževem v Ruščuku, pri katerem so bili, kakor „Agence Havas“ poroča, navzoči zastopniki vseh vlasti.

Trnovo. Ob 7. uri 10 minut: Knez Aleksander, ki je Sistovo zapustil ob 9. dopoludne, dospel je sem ob 6. uri zvečer. Dogodba od dne 21. avgusta storila je kneza silno bolj priljubljenega. Na vsi poti sprejemalo je ljudstvo pod vodstvom duhovnikov s podobami svetnikov zeló sijajno. Pet kilometrov nad Trnovom čakalo je veliko ljudi peš na vozovih in konjih prihoda njihovega.

Žitna cena

v Ljubljani 25. avgusta 1886.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 66 kr. — banaške 7 gold. 10 kr. — turšice 4 gold. 87 kr. — soršice 6 gold. 45 kr. — rži 4 gold. 87 kr. — ječmena 4 gold. 6 kr. — prosa 4 gold. 87 kr. — ajde 4 gold. 22 kr. — ovsa 2 gold. 76 kr. — Krompir 2 gold. 50 kr. 100 kilogramov.

V Kranji 30. avgusta.

Hektoliter: Pšenica 6 gld. 50 kr. — Rrž 4 gold. 86 kr. — Oves 2 gold. 92 kr. — Turšica 5 gold. 52 kr. — Ječmen 4 gld. 5 kr. — Ajda 4 gld. 35 kr. — Slama 100 kilogr. 2 gld. 40 kr. — Seno 2 gld. — kr. — Špeh 1 kilogr. 54 kr.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.